

FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE

Na osnovu člana 171. stav 3. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/03), direktor Federalne uprave civilne zaštite propisuje

METODOLOGIJU ZA IZRADU PROCJENE UGROŽENOSTI OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

I - OSNOVNE ODREDBE

1. Ovom metodologijom, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), propisuje se sadržaj i postupak izrade procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: procjena ugroženosti) za područje Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i procjene ugroženosti područja kantona i općina, odnosno grada, kao i postupak usklađivanja, ažuriranja i čuvanja procjene ugroženosti na svim nivoima izrade procjene ugroženosti.

2. Procjena ugroženosti predstavlja osnovni dokument za izradu Plana zaštite i spašavanja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federalni plan zaštite), kantona, odnosno općine i grada, koji su regulisani Uredbom o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 23/04).

3. Procjenjivanje ima za cilj da se analiziraju i procijene sva pitanja vezana za izradu planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: plan zaštite i spašavanja) i to:

- rizici, odnosno uzroci koji mogu dovesti do nastanka prirodnih i drugih nesreća na području za koje se izrađuje procjena ugroženosti;
- posljedice koje mogu nastati po ljude i materijalna dobra;
- utvrđivanje odgovarajuće organizacije zaštite i spašavanja u cilju sprečavanja nastajanja nesreća, odnosno na spašavanju ljudi i materijalnih dobara;
- procjena potreba i mogućnosti u obezbjeđenju ljudskih i materijalnih potencijala neophodnih za ostvarivanje procijenjene organizacije zaštite i spašavanja.

4. Procjena ugroženosti izrađuje se na osnovu svih raspoloživih podataka o prirodnim i drugim nesrećama koje su se u prethodnom periodu dešavale ili se mogu desiti na određenom području, posljedicama koje su nastajale ili koje mogu nastati, naučnim, tehničkim ili drugim saznanjima i dostignućima i drugim stručnim podlogama koje su korištene ili se mogu koristiti za procjenjivanje pojedinih prirodnih i drugih nesreća.

5. Prilikom izrade procjene ugroženosti mogu se koristiti definicije prirodnih i drugih nesreća koje su sadržane u uredbi o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća.

II - SADRŽAJ PROCJENE UGROŽENOSTI

6. Procjena ugroženosti sastoji se od općeg i posebnog dijela i zaključaka, a prema potrebi, može imati i odgovarajuće priloge.

a) Opšti dio procjene ugroženosti

7. U okviru općeg dijela procjene ugroženosti, kao polazište za analizu svih vrsta prirodnih i drugih nesreća, potrebno je dati podatke o sljedećim pitanjima:

- opisati prirodno - geografske karakteristike područja za koje se izrađuje procjena ugroženosti (Federacija, kanton, općina i grad) koje se odnose na geografski položaj, reljef, veličinu područja, geološko - hidrološke, orografske, klimatske i seizmičke uslove i njihov uticaj na pojavu prirodnih i drugih nesreća, s tim da se daju i pokazatelji koji slijede,
- u procjeni ugroženosti Federacije daju se osnovni pokazatelji o razmještaju privrednih i infrastrukturnih objekata od značaja za Federaciju (telekomunikacije, glavne putne i željezničke komunikacije, elektropriv-

redni objekti, glavni plinovod i drugi značajniji privredni objekti);

- u procjeni ugroženosti kantona daju se pokazatelji o razmještaju privrednih i infrastrukturnih objekata od značaja za kanton, kao što su: saobraćajnice regionalnog karaktera, vodovodna, kanalizaciona, plinska, telekomunikaciona i elektro-mreža i drugi privredni objekti od značaja za kanton;
- u procjeni ugroženosti općine, daju se pokazatelji o razmještaju svih privrednih i infrastrukturnih objekata od značaja za Federaciju, kanton i općinu, kao i razmještaj stambenih i drugih zgrada i objekata i njihova povredljivost od prirodnih i drugih nesreća, kao i pokazatelji o strukturi stanovništva, po polu i starosti i njihov razmještaj po svim naseljima na području općine.

b) Posebni dio procjene ugroženosti

8. U ovom dijelu procjene ugroženosti vrši se pojedinačna analiza svih vrsta prirodnih i drugih nesreća koje mogu nastati na području za koje se utvrđuje procjena i koje svojim djelovanjem mogu ugroziti ljude i materijalna dobra, a što se naročito odnosi na analizu i procjenu sljedećih prirodnih i drugih nesreća:

- prirodne nesreće: potresi, poplave, snježni nanosi, lavine, nagomilavanje leda na većim vodotocima, odronjavanje i klizanje tla, suša, oluja, grad, mraz, epidemije i epizootije zaraznih bolesti, kalamitete biljnih bolesti i štetočina, kao i sve druge prirodne pojave koje mogu ugroziti zdravlje i život većeg broja ljudi i prouzrokovati velike materijalne štete;
- tehničko-tehnološke nesreće: veliki požari, rušenje ili prelijevanje brana na akumulacijama, ekspanzije i eksplozije plinova i opasnih materija, radioaktivno i drugo zagađivanje vazduha, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla, rudarske nesreće, slijeganje tla zbog eksploatacije ruda i mineralnih soli, kao i druge slične pojave koje mogu ugroziti zdravlje i život većeg broja ljudi i prouzrokovati velike materijalne štete;
- ostale nesreće koje može prouzrokovati čovjek svojim aktivnostima kao što su: velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu, nuklearne i druge nesreće, rat, vanredno stanje i drugi oblici masovnog ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara.

9. Na osnovu izvršene analize prirodnih i drugih nesreća iz tačke 8. ove metodologije, u procjeni ugroženosti treba navesti samo one prirodne i druge nesreće za koje se procijeni da mogu nastati na području za koje se izrađuje procjena ugroženosti. Nakon toga, za svaku navedenu prirodnu ili drugu nesreću treba pojedinačno procijeniti sljedeće elemente:

- a) moguće uzroke, odnosno rizike nastanka prirodne ili druge nesreće, učestalost pojavljivanja, intenzitet djelovanja, vrijeme trajanja, područje koje može biti ugroženo i podatke o mogućim posljedicama po ljude i materijalna dobra na području djelovanja te prirodne ili druge nesreće;
- b) u skladu sa podacima koji se utvrde prema podtački a) ove tačke, treba predložiti mjere zaštite i spašavanja koje je nužno sprovesti radi zaštite i spašavanja od svake prirodne ili druge nesreće, s tim da se mjere zaštite i spašavanja moraju predvidjeti za sljedeće tri situacije (faze), a to su:
  - za prvu fazu - koja obuhvata sprečavanje nastajanja prirodne ili druge nesreće (u daljem tekstu: faza preventivne zaštite),
  - za drugu fazu - koja obuhvata spašavanje za vrijeme djelovanja prirodne ili druge nesreće (u daljem tekstu: faza spašavanja),
  - za treću fazu - koja obuhvata otklanjanje nastalih posljedica (u daljem tekstu: faza otklanjanja posljedica).
- c) u skladu sa mjerama zaštite i spašavanja koje budu predviđene prema podtački b) ove tačke, daju se prijedlozi i pravci o potrebnoj organizaciji zaštite i spašavanja koja obuhvata pokazatelje o neophodnom minimumu snaga i materijalno - tehničkih sredstava i opreme potrebne za

sprovođenje mjera zaštite i spašavanja iz podtačke b) ove tačke.

10. U zavisnosti od područja za koje se izrađuje procjena ugroženosti procjenjivanje treba biti usmjereno na sljedeće pokazatelje:

- a) za procjenu ugroženosti područja Federacije težište treba da bude na analizi i procjenjivanju prirodnih i drugih nesreća iz tačke 8. ove metodologije, koje svojim djelovanjem mogu ugroziti područje najmanje dva ili više kantona, odnosno područje cijele Federacije i koje svojim djelovanjem mogu ugroziti život i zdravlje većeg broja ljudi i izazvati materijalne štete većeg obima,
- b) za procjenu ugroženosti područja kantona treba obuhvatiti analizu i procjenu prirodnih i drugih nesreća iz tačke 8. ove metodologije, koje svojim djelovanjem mogu ugroziti područje kantona ili najmanje područje dvije ili više općina na području kantona i ugroziti život i zdravlje većeg broja ljudi i izazvati materijalne štete većeg obima,
- c) za procjenu ugroženosti područja općine, treba obuhvatiti analizu i procjenu svih prirodnih i drugih nesreća iz tačke 8. ove metodologije, koje mogu nastati na području općine, bez obzira na njihov obim i posljedice koje mogu nastati po život i zdravlje ljudi i izazvati veće štete na materijalnim dobrima, i u tom cilju treba obavezno procjeniti i analizirati sljedeće elemente:
  - vrste i količine opasnih materija koje se koriste u tehnološkom procesu rada privrednih društava i drugih pravnih lica na području općine, a koje mogu izazvati nastajanje prirodnih i drugih nesreća (otrovne materije, hemikalije, boje i lakovi, pogonsko gorivo i sl.),
  - stanje urbane izgrađenosti područja općine što se odnosi na broj i raspored privrednih objekata, tehničkih sistema - vodoprivredni, energetske, saobraćajni i dugi sistemi koji postoje na području općine i broj i raspored stambenih zgrada i drugih objekata i procjeniti uticaj urbane izgrađenosti na organizaciju i sprovođenje zaštite i spašavanja,
  - vrste, količine i vrijednosti značajnih materijalnih dobara koja mogu biti ugrožena prirodnim i drugim nesrećama, te potrebe i mogućnosti njihove zaštite (izmještanje i sl.),
  - stanje organizovanosti zaštite i spašavanja, a naročito preventivne zaštite, i problemi u funkcionisanju te zaštite, te potrebe dogradnje i usavršavanja zaštite i spašavanja planiranjem odgovarajućih mjera preventivne zaštite,
  - orijentacione pokazatelje o vrsti i količinama materijalno - tehničkih sredstava koja su neophodna za sprovođenje mjera zaštite i spašavanja iz prethodne alineje,
  - stanje i probleme koji postoje u pogledu organizacije snaga civilne zaštite koje organizuje općina, privredna društva, mjesne zajednice i druga pravna lica i njihova opremljenost i osposobljenost za sprovođenje mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća,
  - potrebe za opremanjem i osposobljavanjem snaga zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća (štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja) na zadacima zaštite i spašavanja,
  - stanje i probleme organizovanosti i osposobljenosti štabova civilne zaštite i drugih organa nadležnih za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, njihove kadrovske popunjenosti i stručne osposobljenosti za ostvarivanje funkcije rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja, kao i potrebe za kadrovskim i materijalnim jačanjem tih organa,
  - procentualno iskazati broj građana koji se mogu angažirati na zadacima zaštite i spašavanja,
  - stepen osposobljenosti građana iz prethodne alineje za sprovođenje mjera zaštite i spašavanja, te potreba za njihovim obučavanjem i osposobljavanjem, i

- stanje i mogućnosti organizovanja sistema osmatranja i uzbunjivanja na području općine.

c) Zaključci u procjeni ugroženosti

11. Nakon što se izvrši analiza i procjena činjenica i okolnosti predviđenih u odredbama tač. 7. do 10. ove metodologije, potrebno je na kraju procjene utvrditi zaključke, koji predstavljaju polazište i osnovne pravce i usmjerenja za izradu plana zaštite i spašavanja, tako da se taj plan mora da izradi u skladu sa utvrđenom procjenom i prijedlozima koji su utvrđeni u zaključcima.

U ovim zaključcima treba predložiti organizaciju zaštite i spašavanja sa pokazateljima o snagama i materijalno - tehničkim sredstvima i opremi koja bi se trebala planirati i obezbijediti za ostvarivanje predložene organizacije zaštite i spašavanja, a koja treba biti adekvatna procijenjenom stanju ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području za koje se izrađuje procjena ugroženosti. U tom cilju težište prijedloga treba usmjeriti na sljedeća pitanja:

- (1) vrste prirodnih i drugih nesreća iz tačke 8. ove metodologije koje su obuhvaćene procjenom, i odrediti područje njihovog djelovanja i mogućim posljedicama po ljude i materijalna dobra,
- (2) dati ocjene, usmjerenja i prijedloge o mogućoj organizaciji zaštite i spašavanja koja bi bila optimalna, a obzirom na procijenjeno stanje, s tim da se razrada predložene organizacije izvrši za svaku fazu posebno koje su predviđene u tački 9. podtačka b) ove metodologije. U odnosu na te faze potrebno je dati prijedloge, naročito za sljedeća pitanja:
  - a) predložiti sve mjere zaštite i spašavanja koje će provoditi organi uprave i snage civilne zaštite organizovane i namijenjene za te poslove, a koje bi bile neophodne za efikasno sprovođenje zaštite i spašavanja s obzirom na procijenjeno stanje ugroženosti ljudi i materijalnih dobara. U okviru tih mjera treba predvidjeti:
    - mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi u fazi preventivne zaštite,
    - mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi u fazi spašavanja, i
    - mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi u fazi otklanjanja posljedica.
  - b) nakon utvrđivanja prijedloga iz podtačke a) ove tačke, utvrđuju se prijedlozi o snagama civilne zaštite koje su optimalne za realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja (po vrsti, veličini i sastavu), kao i prijedloge o vrsti i količini materijalno - tehničkih sredstava koja je neophodno obezbijediti za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja.

12. Pri utvrđivanju elemenata iz tačke 11. ove metodologije, treba polaziti od toga da se predlože mjere, sredstva i snage koje će sprovođenje sljedeći organi i snage civilne zaštite, i to:

- u zaključcima procjene ugroženosti područja Federacije utvrđuju se obaveze federalnih organa uprave i snaga civilne zaštite organizovane i namijenjene za te potrebe,
- u zaključcima procjene ugroženosti područja kantona utvrđuju se mjere, snage i sredstva koje će provoditi kantonalni organi uprave i snage civilne zaštite kantona,
- u zaključcima procjene ugroženosti područja općine utvrđuju se mjere, snage i sredstva koje će provoditi općinske službe za upravu i snage civilne zaštite općine.

13. Mjere zaštite i spašavanja, snage i sredstva iz tačke 11. ove metodologije, posebno se utvrđuju za privredna društva i druga pravna lica iz člana 32. stav 1. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Obaveze privrednih društava i drugih pravnih lica iz stava 1. ove tačke, utvrđuju se, u pravilu za rad i djelovanje u fazi preventivne zaštite i za rad i djelovanje u fazi otklanjanja posljedica.

14. U vezi stvaranja uslova za realizaciju predloženih mjera, snaga i sredstava iz tačke 12. ove metodologije, potrebno je:

- odrediti pokazatelje o potrebnim finansijskim sredstvima i moguće izvore finansiranja;
- utvrditi rokove, odnosno vrijeme za obezbjeđenje nabavke planiranih sredstava i opreme za edukaciju snaga civilne zaštite i drugih potreba za realizaciju utvrđenih mjera zaštite i spašavanja;

- planirati mogućnost pružanja međusobne pomoći sa Republikom Srpskom, susjednim i drugim državama, kao i međunarodnim humanitarnim organizacijama u situacijama kada nastane prirodna ili druga nesreća i kada ta pomoć bude neophodna;
- planirati angažovanje nevladinih organizacija i udruženja građana čija je djelatnost u funkciji zaštite i spašavanja i predložiti način pružanja pomoći ovim udruženjima, kako bi se mogla osposobiti i opremiti za izvršavanje zadataka u zaštiti i spašavanju;
- predvidjeti mogućnost angažovanja sredstava i opreme privrednih društava i drugih pravnih lica, kao i građana koja se mogu angažovati za potrebe zaštite i spašavanja;
- predvidjeti pitanja iz oblasti zaštite i spašavanja o kojima se može ostvariti saradnja sa susjednim zemljama i planirati način ostvarivanja te saradnje;
- predvidjeti situacije kada će biti potrebno tražiti angažovanje oružanih snaga na zaštiti i spašavanju i način i obim angažovanja tih snaga;
- planirati način vršenja procjene štete od prirodnih i drugih nesreća;
- predvidjeti organizaciju i način prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća i način informisanja javnosti, kao i način organizovanja sistema osmatranja i uzbuñivanja na području za koje se izrađuje procjena ugroženosti.

III - NAČIN IZRADE, USKLAĐIVANJA, AŽURIRANJA I ČUVANJA PROCJENE UGROŽENOSTI

a) Način izrade procjene ugroženosti

15. U skladu sa odredbom člana 171. stav 2. Zakona o zaštiti i spašavanju, procjenu ugroženosti Federacije izrađuje Federalna uprava civilne zaštite u saradnji sa federalnim ministarstvima i drugim organima federalne uprave, a prema potrebi mogu se angažovati i predstavnici naučnih i stručnih institucija i eksperti za pojedine vrste prirodnih i drugih nesreća, s tim da se prije usvajanja o prijedlogu procjene pribavi mišljenje Federalnog štaba civilne zaštite.

16. U skladu sa odredbom člana 173. stav 3. Zakona o zaštiti i spašavanju, procjenu ugroženosti područja kantona izrađuje kantonalna uprava civilne zaštite u saradnji sa kantonalnim ministarstvima i drugim organima kantonalne uprave, ovisno od oblasti koja je u njihovoj nadležnosti, a donosi kantonalni organ određen propisom kantona.

Izrađeni nacrt procjene ugroženosti kantona, prije usvajanja od strane nadležnog kantonalnog organa, razmatra kantonalni štab civilne zaštite i daje mišljenje i sugestije na predloženi tekst.

17. U skladu sa odredbom člana 174. Zakona o zaštiti i spašavanju, procjenu ugroženosti za područje općine izrađuje služba civilne zaštite općine uz neposredno učešće općinskih službi za upravu, koje, na prijedlog službe civilne zaštite općine, odredi općinski načelnik.

Izrađeni nacrt procjene ugroženosti za područje općine, prije usvajanja od strane nadležnog općinskog organa, razmatra općinski štab civilne zaštite i daje svoje mišljenje i sugestije na predloženi tekst te procjene.

b) Usklađivanje procjene ugroženosti

18. Usklađivanje procjena ugroženosti vrši se u slučajevima ako su u procjeni ugroženosti višeg nivoa vlasti utvrđene određene obaveze za niži nivo vlasti i vrši se na način što se procjena ugroženosti općine usklađuje sa procjenom ugroženosti kantona, a procjena ugroženosti kantona usklađuje sa procjenom ugroženosti Federacije.

Usklađivanje iz stava 1. ove tačke, vrši se tako što se u procjeni ugroženosti općine, odnosno kantona obuhvataju i pitanja utvrđena u procjeni ugroženosti višeg nivoa vlasti, na način da se daju ocjene i opredjeljenja o načinu izvršenja utvrđenih zadataka i daju prijedlozi o mjerama, snagama i sredstvima koja su neophodna za izvršenje tog zadatka.

19. U cilju usklađivanja procjene ugroženosti u skladu sa tačkom 18. ove metodologije, Federalna uprava civilne zaštite dužna je dostaviti kantonalnim upravama civilne zaštite izvod iz procjene ugroženosti Federacije u odnosu na pitanja koja se odnose na kanton, a kantonalna uprava civilne zaštite, izvod iz

procjene ugroženosti kantona, dostavlja službama civilne zaštite općina na području kantona.

Dostavljanje izvoda iz stava 1. ove tačke, vrši se u roku od 15 dana od dana usvajanja procjene ugroženosti Federacije, odnosno procjene ugroženosti kantona.

c) Ažuriranje procjene ugroženosti

20. Usvojena procjena ugroženosti podliježe obaveznoj analizi najmanje jednom godišnje, pri čemu se ocjenjuje potreba njenog ažuriranja i dogradnje, a ako su na području za koje je donesena procjena ugroženosti nastupile određene promjene koje bitno utiču na promjenu procijenjenog stanja, ažuriranje procjene ugroženosti vrši se odmah, nakon saznanja za nastupanje tih promjena.

Ažuriranje procjene ugroženosti vrše se na isti način i po postupku koji je predviđen za izradu i donošenje procjene ugroženosti u odredbama tač. 15. do 17. ove metodologije.

d) Čuvanje procjene ugroženosti

21. Procjena ugroženosti čuva se kao poseban dokument uz plan zaštite i spašavanja, i to u sljedećim organima:

- a) za Federaciju - Federalna uprava civilne zaštite;
- b) za kanton - kantonalna uprava civilne zaštite;
- c) za općinu - općinska služba civilne zaštite.

IV - PROCJENA UGROŽENOSTI GRADA

22. Odredbe ove metodologije koje se odnose na procjenu ugroženosti područja općine, shodno se primjenjuju i na procjenu ugroženosti područja grada, koja obuhvata samo pitanja koja se po statutu grada nalaze u njegovoj nadležnosti.

V - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

23. Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaje primjena svih podzakonskih propisa kojima su uređena pitanja obuhvaćena ovom metodologijom i koja su se primjenjivala na području Federacije do dana stupanja na snagu ove metodologije.

24. Procjene ugroženosti predviđene ovom metodologijom izradit će se i donijeti prema ovoj metodologiji u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ove metodologije.

25. Ova metodologija stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-02-2-294/04
21. juna 2004. godine
Sarajevo

Direktor
Alija Tihiić, s. r.